

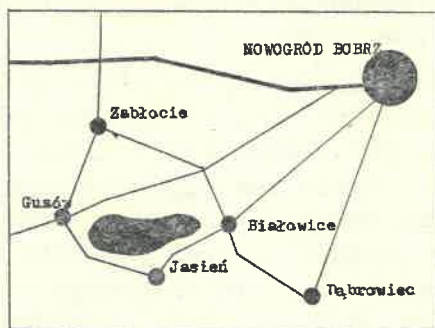
Andrzej Jermaczek, Tadeusz Czwałga

GODNE OCHRONY TORFOWISKO KOŁO GUZOWA

A peat-bog in vicinity of Guzów deserves protection

Stworzenie kompleksowego programu ochrony torfowisk jest jednym z najpilniejszych zadań ochrony przyrody na Ziemi Lubuskiej (Jermaczek, Jermaczek 1987), szczególnie dotyczy to torfowisk wysokich i przejściowych, których w stosunkowo nienaruszonej formie pozostało w regionie zaledwie kilkanaście. Zanim to nastąpi należy jak najszybciej objąć ochroną obiekty najcenniejsze i najbardziej zagrożone. Jednym z nich jest rozległe torfowisko przejściowe w okolicy wsi Guzów.

Omawiany teren leży pomiędzy miejscowościami Guzów (gm. Jasień) i Białowice (gm. Nowogród Bobrzański) w woj. zielonogórskim (ryc. 1), około 12 km na południowy zachód od Nowogrodu Bobrzańskiego. Jest to typowe torfowisko przejściowe powstałe w wyniku wypłycenia i wypełnienia torfem zbiorni-

Ryc. 1. Lokalizacja opisywanego torfowiska.

Fig. 1. Situation of the described peat-bog.

ka wodnego z ograniczonym dopływem i odpływem wód powierzchniowych. Centralną część, o powierzchni około 200 ha, zajmuje torfowisko odkryte, obrzeża porastają zarośla wierzbowo-brzozowo-olchowe i lasy łąkowe. Środek obiektu przecinają dwa kanały o szerokości około 2 m, będące pozostałością melioracji prowadzonych tu w ubiegłym stuleciu. Przy niskim poziomie wód powierzchniowych woda w kanałach ma charakter stagnujący. Mniejsze rowy przecinające torfowisko zostały całkowicie wypełnione torfem i pokryte roślinnością. Cały teren jest stosunkowo równomiernie podtopiony, choć woda występuje na powierzchnię dopiero pod ciężarem człowieka, jedynie w kilku miejscach, w pobliżu kanałów, wiosną tworzą się płytkie (20—40 cm) zalewy. Torfowisko ma obecnie charakter nieużytku, fragmenty będące niegdyś łąkami nie były koszone od co najmniej kilkunastu lat.

Centralną część obiektu, około 1/2 powierzchni, porastają trzcinowiska. Bezwzględnie dominuje tu trzcina (*Phragmites communis*), tworząca zwarty łąn. Miejscami jako domieszka występuje pałka wąskolistna (*Typha latifolia*), oczeret jeziorny (*Schoenoplectus lacustris*) i kłóc wiechowata (*Cladium mariscus*), a w dolnej warstwie roślinności, wśród torfowców tworzących wszędzie jednolity kożuch, siedmiopalecznik błotny (*Comarum palustre*), wełnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium*), rosziczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*) i kilka gatunków turzyc (*Carex* sp.).

Ku obrzeżom trzcinowiska przechodzą w zbiorowiska niskiej roślinności torfowiskowej z klasy Scheuchzerio-Caricetea fuscae (Matuszkiewicz 1980). Dominują tu: trzcinnik prosty (*Calamagrostis neglecta*), mietlica psia (*Agrostis canina*) turzyca pospolita (*Carex fusca*) i wełnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium*). Licznie występują również: przygiełka biała (*Rhynchospora alba*), rosziczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), długolistna (*Drosera longifolia*) i pośrednia (*Drosera intermedia*). Przy południowym krańcu torfowiska znaleziono również stosunkowo obfite stanowisko wrzośca bagiennego (*Erica tetralix*).

Spośród innych roślin na uwagę zasługuje występujący na kanałach i zalewach grzybień północny (*Nymphaea candida*) oraz, stwierdzone na pojedynczych stanowiskach storczyk krwisty (*Orchis incernata*) i podkolan biały (*Platanthera bifolia*).

Sześć z wymienionych powyżej gatunków roślin, rosiczka okrągłolistna, długolistna i pośrednia, wrzosiec bagienny, storczyk krwisty i podkolan biały, to gatunki objęte całkowitą ochroną prawną.

Spośród ponad 40 stwierdzonych na omawianym terenie gatunków ptaków lęgowych kilkanaście występowało na torfowisku odkrytym. Dominowały tu: potrzos (*Emberiza schoeniclus*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*) trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), świerszczak (*Locustella naevia*) i brzęczka (*Locustella luscinioides*). Spośród innych gatunków uwagę zwraca żuraw (*Grus grus*), gniazdujący w liczbie 4—5 par, kureczka nakrapiana (*Porzana porzana*), kszczyk (*Gallinago gallinago*) oraz błotniak zbożowy (*Circus cyaneus*), którego gniazdowanie stwierdzili tu w roku 1986 Cisakowski i Witkowski (inf. ustna). Żuraw i błotniak zbożowy to gatunki w skali kraju zaliczane do kategorii silnie zagrożonych (Głowaciński et al 1980).

Torfowisko stanowi ponadto dogodne żerowisko dla szeregu innych gniazdujących w pobliżu rzadkich gatunków ptaków, między innymi 1—2 par bocianów czarnych (*Ciconia nigra*).

Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze omawianego terenu w roku 1989 opracowano dokumentację konieczną do objęcia go ochroną rezerwatową. Ochroną, w formie rezerwatu częściowego z okresowo obowiązującym całkowitym zakazem wstępu, proponuje się objąć najbardziej interesującą, zachodnią część torfowiska o łącznej powierzchni 113,66 ha.

LITERATURA

- GŁOWACIŃSKI Z., BIENIEK M., DYDUCH A., GERTYCHOWA J., JAKUBIEC Z., KOSIOR A., ZEMANEK M. 1980. *Stan fauny kręgowców i wybranych bezkręgowców Polski — wykaz gatunków, ich występowanie, zagrożenie i status ochronny*. *Studia Naturae*, Seria A., 21.

JERMACZEK D., JERMACZEK A. 1987. *Torfowiska wysokie i przejściowe Pojezierza Lubuskiego — wstępna charakterystyka przyrodnicza i problemy ochrony*. Zeszyty Świebodzińskie, 9.

MATUSZKIEWICZ W. 1982. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN.

SUMMARY

In their article, the authors described and characterized a peat-bog in the vicinity of Guzów, about 12 km south-west of Nowogród Bobrzański (voivodship Zielona Góra) — a projected nature reserve. At this peat-bog many interesting and rare species of plants were found, e.g. *Drosera rotundifolia*, *Drosera longifolia*, *Drosera intermedia*, *Erica tetralix*, *Platanthera bifolia* and *Orchis incarnata*. 40 breeding bird species were found, some more interesting were *Grus grus* (4—5 breeding pairs) and *Circus cyaneus*.

Adres autorów:

MUZEUM REGIONALNE
RATUSZ
66-200 Świebodzin